

У даній статті подано огляд лише незначної кількості друкованих видань, які дозволяють вивчити специфіку американсько-радянських відносин через призму «образу ворога». Для подальшого дослідження цієї проблематики варто також детальніше проаналізувати публіцистичні, наукові, спеціалізовані (медичні, економічні, жіночі, юнацькі, музичні, культурологічні, літературні та інші) видання, які певною мірою відображають епоху 1980-х рр.

Таким чином, преса є важливим джерелом для вивчення «образу ворога» в американсько-радянських відносинах у 1980-х рр. Вона містить як текстові, так і ілюстровані матеріали, що дає змогу виявити основні категорії, якими характеризувалась протилежна наддержаві і одночасно прослідкувати візуалізацію цього образу. Популярність аналітичних та художньо-публіцистичних матеріалів на сторінках американської та радянської преси у роки Холодної війни забезпечує можливість дослідити ставлення до іншої сторони та пануючі думки у суспільстві.

Список використаних джерел

1. Прохоров Е. П. Введение в теорию журналистики: Учебник [Электронный ресурс] / Е. П. Прохоров. – М.: Аспект Пресс, 2009. – 351 с. – Режим доступа: <http://hi-edu.ru/e-books/xbook714/01/about.htm>
2. The Washington Post, 1979–1991.
3. The New York Times, 1979–1991.
4. The Wall Street Journal, 1979–1991.
5. Gregory R. Cold War America, 1946 to 1990 / Ross Gregory. – NY: Facts On File, Inc. – 670 p.
6. Time, 1979–1991.
7. Newsweek, 1979–1991.
8. Правда, 1979–1991.
9. Известия, 1979–1991.
10. Труд, 1979–1991.
11. Аргументы и факты, 1979–1991.
12. Highest weekly newspaper circulation [Электронный ресурс] // Guinness World Records. – Режим доступа: <http://www.guinnessworldrecords.com/world-records/highest-weekly-newspaper-circulation>

References

1. Prohorov E. P. Vvedenie v teoriyu zhurnalistiki: Uchebnik [Elektronnyy resurs] / E. P. Prohorov. – M.: Aspekt Press, 2009. – 351 s. – Rezhim dostupu: <http://hi-edu.ru/e-books/xbook714/01/about.htm>
2. The Washington Post, 1979–1991.
3. The New York Times, 1979–1991.
4. The Wall Street Journal, 1979–1991.
5. Gregory R. Cold War America, 1946 to 1990 / Ross Gregory. – NY: Facts On File, Inc. – 670 p.
6. Time, 1979–1991.
7. Newsweek, 1979–1991.
8. Pravda, 1979–1991.
9. Izvestiya, 1979–1991.
10. Trud, 1979–1991.
11. Argumenty i fakty, 1979–1991.
12. Highest weekly newspaper circulation [Elektronnyy resurs] // Guinness World Records. – Rezhim dostupu: <http://www.guinnessworldrecords.com/world-records/highest-weekly-newspaper-circulation>

Pokliatska V. V., leading specialist The Central State CinePhotoPhono Archives of Ukraine named after H. Pshenychnyi (Ukraine, Kyiv), lera_nv@mail.ru

The informative potential of the press as a source for the study of «Enemy image» in US–Soviet relations in the 1980s

In the article there are characterized the most massive and popular periodicals in the USA and the USSR, which provide the opportunity to explore the «Enemy image» and its evolution in US–Soviet relations during the 1980s. There are revealed the informative potential of such American periodicals as «The Washington Post», «The New York Times», «The Wall Street Journal», «Time», «Newsweek».

Among Soviet press the focus was made on such as «Pravda», «Izvestia», «Work», «Argumenty i Fakty». There are illuminated the basic functions of the press, such as communicative, directly-organizational, social-orienting, cultural-forming, advertising-informational, recreational. The author concluded that the presence of both text and illustrated material makes it possible to identify the main categories, which the opposite superpower were characterized by and to follow the visualization of its image. The popularity of the analytical and artistic-journalistic materials on the pages of American and Soviet press during the Cold War provides an opportunity to explore attitudes towards the opposite side.

Keywords: press, USA, USSR, US–Soviet relations, «enemy image».

Покляцкая В. В., ведущий специалист, Центральный государственный кинофотофоноархив Украины им. Г. С. Пшеничного (Украина, Киев), lera_nv@mail.ru

Информационный потенциал прессы как источника для изучения «образа врага» в американско-советских отношениях в 1980-х гг.

Охарактеризованы наиболее массовые и популярные периодические издания США и СССР, которые дают возможность исследовать «образ врага» и его эволюцию в американско-советских отношениях в течение 1980-х гг. Раскрыты информационные возможности таких американских изданий как «The Washington Post», «The New York Times», «The Wall Street Journal», «Time», «Newsweek». Среди советских изданий внимание уделено таким как «Правда», «Известия», «Труд», «Аргументы и факты». Освещены основные функции прессы, а именно: коммуникативная, непосредственно-организаторская, социально-ориентирующая, культурно-формирующая, рекламно-справочная, рекреативная. Автор пришел к выводу о том, что наличие как текстовых, так и иллюстрированных материалов дает возможность выявить основные категории, которыми характеризовалась противоположная сверхдержава и одновременно проследить визуализацию этого образа. Популярность аналитических и художественно-публицистических материалов на страницах американской и советской прессы в годы Холодной войны обеспечивает возможность исследовать отношение к другой стороне.

Ключевые слова: пресса, США, СССР, американско-советские отношения, «образ врага».

* * *

УДК 341.33:930.1(477)

Ящук О. Ю.,
аспірантка кафедри історії та археології слов'ян,
Національний педагогічний університет
ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
zholobb@gmail.com

МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ УКРАЇНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА: ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ ДИСКУРС

Проаналізовано праці дослідників червонохрестного руху в Україні. Виокремлено та розглянуто основні етапи вивчення вітчизняними вченими міжнародних зв'язків Українського Червоного Хреста з часу зародження організації у період національно-визвольних змагань 1917–1921 років до сьогодні. Увага зосереджується на особливостях висвітлення науковцями транскордонної діяльності громадського об'єднання упродовж радянського періоду його існування. Досліджено присвячені зазначеному питанню наукові розвідки зарубіжних вчених.

Ключові слова: Український Червоний Хрест, міжнародні зв'язки, вітчизняна історіографія, зарубіжні дослідження.

Наразі Україна стверджується, як суверенна держава, у якій відбувається процес формування громадянського суспільства. Українське суспільство керуючись демократичними принципами не лише поглиблює контроль за діяльністю інститутів державної влади, але й намагається поліпшити їх функціонування утворюючи громадські об'єднання. Обравши європейський шлях розвитку громадяни України намагаються переймати набутий західноєвропейським суспільством досвід самоорганізації. Свідчення тому – багатогранна діяльність великої кількості добровільних товариств серед яких важливе місце належить Товариству Червоного Хреста України. Сприятливі умови для розвитку історії породили низку праць про функціонування громадського об'єднання. Разом із тим для історичної науки актуальним

залишається осмислення історіографічного доробку українських та іноземних учених із даної проблематики, оскільки висвітлення історії громадської ініціативи, зокрема аспектів міжнародної діяльності добровільних товариств попередниками сучасних науковців відчутно впливає на сьогоденні бачення процесів минулого.

Враховуючи принципи відмінності в зображенні історії Українського Червоного Хреста, зокрема його міжнародної діяльності, які залежали від політики держави та особистих світоглядних засад авторів, огляд історіографії теми здійснено за такою схемою: 1) дорадянська історіографія 2) радянська історіографія; 3) наукові розвідки сучасних українських дослідників; 4) праці зарубіжних авторів.

Висвітлення діяльності організацій Українського товариства Червоного Хреста (УТЧХ) у 20–30-х роках знайшло відображення в різних за характером працях учених. Інтерес дослідників до історії товариства Червоного Хреста в післяреволюційні роки був зумовлений, зокрема, пропагандистськими завданнями керівництва товариства. Книги, присвячені діяльності товариства Червоного Хреста, повинні були не лише розповісти читачам про завдання організації, але й спонукати вступити до його лав, тобто носили пропагандистський характер. Варто зазначити, що в загальнодержавних масштабах з початком функціонування радянської влади створювалось всеукраїнське видавництво, яке повинно було видавати книги потрібного ідеологічного спрямування. З цією метою на кошти Червоного Хреста публікувалися численні брошури, в яких викладалися основні етапи діяльності, завдання товариства, а пізніше був утворений редакційно-видавничий відділ, що займався випуском літератури про Червоний Хрест як самостійно, так і за допомогою інших видавництв [1, с. 223–224].

У зв'язку з тим, що УТЧХ мало погоджувати закордонну співпрацю з виконкомом всесоюзної спілки, інформацію про це слід шукати у роботах, які стосуються діяльності радянського Червоного Хреста в цілому.

Незважаючи на підлеглий статус УТЧХ, діяльність товариства, в тому числі закордонна, упродовж 1920-х років та на початку 1930-х років привертала увагу дослідників червонохресного руху. Міжнародна діяльність ТЧХ УСРР, спрямована на налагодження контактів з іноземними організаціями, висвітлюється у книзі К. Захаренка «Про Червоний Хрест», опублікованій у Києві в 1927 році [2]. При цьому, автор праці зовсім не акцентує уваги на факті заснування українського товариства у часи Центральної Ради та його зближення із закордонними організаціями ще напередодні приходу більшовиків до влади в Україні. Брошура Є. Кушніра «Основні завдання Червоного Хреста» містить короткий зміст, у загальних рисах окреслюються завдання і принципи діяльності організації. Історія виникнення ТЧХ в УСРР, як і в інших роботах цього часу, повністю замовчується. Описуючи міжнародні контакти української червонохресної організації в 1920-х – початку 1930-х років, насамперед, у контексті боротьби за міжнародне визнання, автор залишається вірним головному ідеологічному принципу свого часу – «класовості» [3].

Після Другої світової війни побачили світ, написані у відповідності до ідеологічних вимог, надиктованих конфронтацією часів Холодної війни, роботи активних членів та керівників Союз товариств Червоного Хреста

і Червоного Півмісяця СРСР (СТЧХ і ЧП СРСР): М. Акодуса, М. Барсукова, В. Міловідова, Г. Мітєрева, Ю. Фінклера [4]. Неконструктивна критика діяльності західних і міжнародних організацій Червоного Хреста, відкидання потреби в існуванні Міжнародного комітету Червоного Хреста, звинувачення західних Червоних Хрестів та їх урядів в насильницькому утриманні радянських громадян, дискредитація допомоги Червоних Хрестів країн Європи та Америки населенню країн, що розвиваються – таким був стандартний набір проблем, що висвітлювалися у цих працях. При цьому реалії Холодної війни переносилися на міжнародну діяльність червонохресних організацій і міжвоєнного періоду.

У подальшому, в умовах стабілізації міжнародних відносин середини 1950-х років, відбулась і активізація міжнародних контактів СТЧХ і ЧП СРСР. Унаслідок цього набула нової спрямованості література, яка стосувалася закордонної діяльності радянського Червоного Хреста. Друкуються брошури, присвячені виключно транскордонним зв'язкам організації, окремі розділи присвячені цьому питанню розпочинають входити до науково-популярних праць з історії товариства. Так міжнародній діяльності були присвячені роботи М. Ветрова, В. Спасокукоцького, Г. Мітєрева [5]. У власних працях автори розкривали зміст та форми діяльності Виконкому СТЧХ і ЧП СРСР за кордоном, напрямки та об'єми допомоги країнам що зазнали стихійного лиха або стали ареною збройних конфліктів, участь місії радянського Червоного Хреста у створенні лікувальних закладів в країнах Азії та Африки. Особлива увага традиційно приділялась участі радянських представників Червоного Хреста в боротьбі за заборону атомної зброї та інших видів зброї масового ураження. Висвітлювалась також діяльність Бюро розшуку радянських та іноземних громадян. Певна увага приділялась відносно новій темі обміну делегаціями з товариствами інших держав.

У 1959 році Виконавчим комітетом СТЧХ і ЧП СРСР під редакцією його очільника Г. Мітєрева була надрукована об'ємна монографія присвячена сорокарічній діяльності радянського Червоного Хреста [6]. Міжнародні зв'язки організації знайшли висвітлення у найбільшому п'ятому розділі праці. У першій частині розділу йдеться про боротьбу за визнання новоствореного товариства в світі, далі приділено увагу участі організації у кампаніях за мир і роззброєння. Також монографія містить сюжети присвячені медичній та матеріально-технічній допомозі країнам третього світу. Інформацію про участь республіканських організацій у транскордонній діяльності слід спеціально відстежувати, оскільки згідно концепції авторського колективу «історія радянського Червоного Хреста – це спільна історія всіх товариств Червоного Хреста й Червоного Напівмісяця». Із цієї причини вдало прихований за лаштунками «міжнародних зв'язків радянського Червоного Хреста» внесок ТЧХ УСРР у міжнародну роботу складно встановити. Щоправда книга містить окремий підрозділ про товариство Червоного Хреста УСРР. Однак там «успішному розвитку міжнародної діяльності товариства Червоного Хреста України» приділено всього п'ять рядків, де перелічено делегації тих зарубіжних товариств які відвідали Україну упродовж 1955–1958 рр. В цілому, що стосується міжнародної діяльності Червоного Хреста

СРСР книга значно інформативніша аніж її пізніший, виданий до п'ятдесятиріччя Українхреста, вітчизняний аналог.

У 1970 році Є. М. Шершаковою та Л. І. Черкаською було видано роботу «Радянські медики за кордоном», де йшлося про аналогічні види надання допомоги населенню Алжиру, Ірану, Індії, Камбоджі, Ефіопії лікарями з СРСР [7]. Автори також зосередили увагу на передачі досвіду співробітниками місії медичному персоналу означених країн, їх участі у розвитку місцевої науки. Підкреслювалося значення відповідної діяльності для зміцнення міжнародного статусу СРСР.

Наприкінці 1970–х рр. вийшла праця С. Сіліщева [8] присвячена міжнародній діяльності Радянського Червоного Хреста. В ній він приділяє увагу таким аспектам діяльності організації, як спроби забезпечення більш ефективної участі Міжнародного Червоного Хреста у вирішенні проблем сучасності, намагання висунути на перший план превентивну та медико–соціальну функції Червоного Хреста, боротьбу за створення сприятливих соціальних умов для гармонійного розвитку особистості. Окреме місце автор відводить участі Червоного Хреста СРСР у міжнародній конференції «Червоний Хрест і мир», яка відбулася в Белграді у 1975 р. виробленні на сесії ради керівників Ліги товариств Червоного Хреста програми дій «Червоний Хрест як чинник миру». Певна увага приділена діяльності радянських делегацій спрямованій «на забезпечення прав людини» що було відвертим фарисейством з огляду на стан цієї проблеми у самому СРСР. Окремий розділ присвячено співробітництву з національними товариствами Червоного Хреста за кордоном. Висвітлюється проблема медико–санітарної та технічної підтримки країн, що розвиваються, зокрема участь Червоного Хреста у будівництві центру першої допомоги в Могадішо (Сомалі), надання допомоги студентам закордонних товариств Червоного Хреста, що навчалися у СРСР. Останній розділ книги присвячений допомозі країнам, що зазнали стихійних лих та збройних конфліктів.

У книзі І. П. Блищенко «Що таке Червоний Хрест» [9], опублікованій у 1986 році, окремий розділ було присвячено міжнародним аспектам діяльності Співки товариств Червоного Хреста та Червоного Напівмісяця СРСР, його взаємодії з різними міжнародними організаціями, зокрема у контексті удосконалення норм міжнародного гуманітарного права.

У 1991 році була надрукована публіцистична праця Н. Н. Патлажанової [10], метою якої була спроба «відродження моральності». В ній авторка лише побіжно торкається міжнародної діяльності Червоного Хреста СРСР, водночас увага приділена таким новим аспектам його діяльності, як робота щодо віднаходження та повернення радянських вояків, що потрапили в полон в Афганістані, міжреспубліканській взаємодомозі по лінії громадськості в останні роки існування СРСР, зокрема, допомозі Українхреста населенню Вірменії після землетрусу.

Факти про утворення Українського Червоного Хреста напередодні приходу більшовиків до влади, його перші роки діяльності у період національно–визвольних змагань та події пов'язані з процесом відродження організації на початку Другої світової війни у працях вітчизняних істориків радянської доби не могли бути

належно висвітлені. Про цей етап діяльності товариства, його спроби налагодити взаємини із закордонними національними товариствами, Міжнародним комітетом Червоного Хреста, Лігою Товариств тривалий час можна було довідатися лише із нечисленних наукових розвідок дослідників діаспори.

На початковому етапі розвитку незалежної України тема міжнародних зв'язків Червоного Хреста України майже не досліджувалася.

Лише 1995 року українська дослідниця міжнародного громадського руху Болгарії та України В. Павленко [11] у монографії присвяченій розвитку взаємин цих двох країн упродовж міжвоєнного періоду ґрунтовно опрацювала питання встановлення зв'язків «Співки повернення на батьківщину» з товариством Червоного Хреста у справі репатріації військовополонених. Як довела автор, завдяки співпраці зазначених громадських об'єднань на початку 1920–х років отримали змогу повернутися до рідних домівок близько 12 тисяч солдатів і козаків колишніх «білих» армій.

Досліджуючи особливості дипломатичного розв'язання урядом та громадськістю УСРР проблеми військовополонених, інтернованих і біженців у європейських країнах після завершення Першої світової війни О. Даниленко розкрив роль Червоного Хреста у цьому процесі [12].

В. Окіпнюк [13] висвітлила діяльність делегації Польського товариства Червоного Хреста, що у справах репатріації польських громадян перебувала на теренах України з листопада 1919 р. до квітня 1920 р., охарактеризувала взаємовідносини місії з органами влади радянської України.

В. Кириленко [14] дослідив засоби боротьби Шведського Червоного Хреста з голодом у південних губерніях УСРР упродовж 1921–1923 рр. та визначив обсяг гуманітарної допомоги, яка була надана організацією шведським колоніям Херсонщини.

Аналізуючи на матеріалах Херсонщини причини виникнення та перші спроби подолання дитячої безпритульності та бездоглядності у першій половині 20–х років ХХ століття на Півдні України Т. Б. Букреєв [15] визначив місце міжнародної червонохресної допомоги у боротьбі з означеним соціальним явищем.

Окремий блок публікацій з історії розвитку громадських об'єднань підрадянської України у 1920–30–ті роки становлять роботи М. А. Журби. У 2002 році вийшла монографія М. А. Журби присвячена історії громадських об'єднань, які функціонували у середовищі селянства національних меншин [16]. Окремі сюжети у науковій праці присвячені транскордонній діяльності Українського товариства Червоного Хреста. Автор дослідив специфіку взаємин Червоного Хреста України, який об'єднував широкі верстви сільського населення, з міжнародними структурами цієї організації. Функціями зарубіжних представництв УТЧХ було ведення пропаганди досягнень радянського Червоного Хреста та збір інформації про діяльність червонохресних організацій за кордоном. В рамках міжнародних зв'язків Українхрест виконував корисну роботу з організації зарубіжної допомоги населенню України під час голодомору 1921–1923 років, обслуговуванню селянського еміграційного руху тощо. Участь УТЧХ у соціально–реабілітаційних та гуманітарних програмах Міжнародного Червоного Хреста

перешкоджала політична заангажованість керівництва радянської організації.

Змістовністю представленого матеріалу і широтою зображення історії міжнародної співпраці Українського товариства Червоного Хреста відзначається монографія М. А. Журби «Міжнародні зв'язки Українського Червоного Хреста» [17]. Автор зробив ґрунтовний екскурс в історію вітчизняного червонохресного руху, розглядаючи її у контексті транскордонних зв'язків з іншими національними товариствами та світовими організаціями. Дослідник звернувся до проблем взаємовідносин українського та російського товариств та питання одержавлення компартійними органами УТЧХ. Окремі сюжети дослідження проливають світло на особливості залучення потенціалу товариства до організації кампаній допомоги зарубіжним країнам та робітничо–селянським і комуністичним організаціям радянських республік. Належне місце автор відводить процесу формуванню зв'язків УТЧХ із національними товариствами після здобуття Україною незалежності, досліджує співпрацю організацій у сфері подолання низки соціальних негараздів, техногенних і природних лих.

У праці С. М. Свистовича «Громадський вимір соціалістичного експерименту в Україні (20–30 рр. XX ст.)» значну увагу приділено участі Українського Червоного Хреста у міжнародному філантропічному русі. На нього покладалися завдання «гуманітарної» допомоги потерпілим не лише від стихійних, але й від соціальних лих. Навіть за умов участі товариства в подоланні негативних наслідків природних катаклізмів чітко простежувалася ідеологічно–пропагандистська складова. З огляду на повномасштабну залежність вітчизняного товариства від компартійних органів Міжнародний комітет Червоного Хреста відмовлявся його визнавати як самостійну організацію, що перешкоджало повноцінній діяльності УТЧХ у відповідних міжнародних структурах [18].

Міжнародні аспекти історії діяльності Українського товариства розкрито у дисертації О. Крамара [19]. О. Крамар стверджує, що міжнародні контакти Українського товариства Червоного Хреста упродовж міжвоєнного періоду також розвивались у контексті утилітарних підходів більшовицького режиму. Можливості їх здійснення були звужені внаслідок необхідності систематичного узгодження із зовнішньополітичною позицією компартійної верхівки та намагання опосередкувати зв'язки українського товариства загальносоюзною структурою.

У зарубіжній історіографії червонохресного руху в СРСР сформувалося кілька наукових пріоритетів у дослідженні проблем діяльності Червоного Хреста підрадянської України серед яких чільне місце займає питання співробітництва товариства із зарубіжними громадськими організаціями.

У сучасній російській історіографії історії червонохресного руху в СРСР переважають публікації, що стосуються участі Червоного Хреста у Другій світовій війні та післявоєнній історії червонохресного руху. Серед них необхідно виділити статтю Н. Л. Трудоряну про місію Американського Червоного Хреста в СРСР в роки Великої вітчизняної війни [20] і працю про діяльність міжнародного Комітету Червоного Хреста в Радянському Союзі [21].

Створенню і історії радянського Червоного Хреста, його стосункам з Міжнародним червонохресним рухом присвячені роботи Франсуа Бюньона [22] та Іржи Томана [23]. Дослідники, використавши архівні матеріали Міжнародного Комітету, розглядали історію радянського Червоного Хреста в контексті міжнародного гуманітарного руху XX століття. Однак необхідно гуманолосити, що дані дослідження не містять згадок про діяльність національних товариств радянських республік, зокрема, і Українського Червоного Хреста.

Незважаючи на широку джерельну базу, міжнародна діяльність Товариства Червоного Хреста України досліджена недостатньо. Серед значного обсягу літератури радянської доби, присвяченої транскордонним зв'язкам радянського Червоного Хреста, відсутні узагальнюючі дослідження міжнародної діяльності української організації. Більшість праць зазначеного періоду не можна вважати науковими, оскільки писались вони з пропагандистською метою популяризації прокомуністичного червонохресного руху, та приурочувалися до ювілейних дат діяльності радянського чи російського Червоного Хреста. Сучасна вітчизняна історіографія донедавна теж була представлена поодинокими спеціальними дослідженнями. Серед існуючих наукових робіт бракує узагальнюючих праць присвячених міжнародним зв'язкам українського товариства. У більшості з них трапляються лише окремі сюжети пов'язані з темою дисертації: біографії фундаторів та діячів українського червонохресного руху, матеріали про створення Міжнародного Червоного Хреста тощо.

Список використаних джерел

1. Рожков М. В. Діяльність Червоного Хреста УРСР як об'єкт радянської історіографії (1920–1930–ті рр.) / М. В. Рожков // Інтелігенція і влада. – 2014. – Вип.30. – С.222–228.
2. Захаренко К. Про Червоний Хрест / К. Захаренко. – К.: Медвидав, 1927. – 60 с.
3. Кушнір Є. А. Основні завдання Червоного Хреста / Є. А. Кушнір. – К.: ЦК УТЧХ, 1935. – 16 с.
4. Аюлус Я. И. Краткий очерк истории Советского Красного Креста / Я. И. Аюлус. – М.: Медгиз, 1958. – 127 с.; Барсуков М. И. Красный Крест и Красный Полумесяц СССР / М. И. Барсуков. – М.: Медицина, 1946. – 156 с.; Миловидов В. А. Краткий обзор деятельности советского Красного Креста / В. А. Миловидов. – М.: Медгиз, 1955. – 48 с.; Митерев Г. А. 40 лет Советского Красного Креста / Г. А. Митерев. – М.: Государственное издательство медицинской литературы, 1959. – 97 с.; Финклер Ю. М. История Красного Креста и Красного Полумесяца СССР / Ю. М. Финклер. – М.: Медгиз, 1947. – 34 с.
5. Ветров М. С. Советский Красный Крест в борьбе за мир и дружбу между народами / М. С. Ветров. – М.: Медицина, 1965. – 56 с.; Митерев Г. А. Советский Красный Крест в борьбе за мир и дружбу между народами / Г. А. Митерев. – М.: Знание, 1964. – 24 с.; Спасокукоцкий В. Н. О внешней деятельности Советского Красного Креста / В. Н. Спасокукоцкий. – М.: Медицина, 1958. – 97 с.
6. 40 лет Красного Креста 1918–1958 / под ред. Г. А. Митерева. – М.: Изд-во медицинской литературы, 1959. – 224 с.
7. Шершакова Е. М., Черкасская Л. И. Советские медики за рубежом. – М.: Медицина, 1970. – 24 с.
8. Силищев С. С. По пути мира и гуманизма / С. С. Силищев. – М.: Медицина, 1978. – 23 с.
9. Блищенко І. П. Що таке Червоний Хрест / І. П. Блищенко. – К.: Медицина, 1986. – 56 с.
10. Патлажанова Н. Н. Советский Красный Крест: к возрождению нравственности / Н. Н. Патлажанова. – М., 1991. – 51 с.
11. Павленко В. В. Українсько–болгарські взаємини 1918–1939 рр. / В. В. Павленко. – К.: Інститут історії України НАН України, 1995. – 224 с.
12. Даниленко О. Військовополонені, інтерновані й біженці на території європейських країн як об'єкт дипломатичних відносин

(1919–1923 pp.) / О. Даниленко // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – 2011. – Вип.20. – С.196–213.

13. Окіпнюк В. Діяльність місії Польського товариства Червоного Хреста в Україні у листопаді 1919 р. – квітні 1920 р. / Вікторія Окіпнюк // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – 2011. – Вип.20. – С.183–195.

14. Кириленко В. Діяльність організації Українського та Шведського Червоного Хреста у південних областях України в період годинних 1921–1923 років / В. Кириленко // Гілея. – 2013. – №77. – С.61–63.

15. Букреев Т. Б. Борьба з дитячою безпритульністю та бездоглядністю у першій половині 20-х років ХХ ст. на Півдні України (за матеріалами Херсонщини) / Т. Б. Букреев // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2015. – Вип.42. – С.57–62.

16. Журба М. А. Етнонаціональні та міжнародні аспекти діяльності громадських об'єднань українського села (20–30 рр. ХХ ст.) / М. А. Журба. – К.: Науковий світ, 2002. – 499 с.

17. Журба М. А. Міжнародні зв'язки українського Червоного Хреста: Монографія. – К.: «МП Леся», 2007. – 212 с.

18. Свистович С. М. Громадський вимір соціалістичного експерименту в Україні (20–30-ті роки ХХ ст.) / С. М. Свистович. – К.: Варта, 2007. – 565 с.

19. Крамар О. С. Міжнародні зв'язки громадських об'єднань України (20-ті – початок 30-х років ХХ століття: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова / Крамар Олександр Сергійович. – К., 2010. – 20 с.

20. Трудоряну Н. Л. Американский Красный Крест в СССР в годы Великой Отечественной войны по архивным материалам / Н. Л. Трудоряну // Новая и новейшая история. – 2003. – №2. – С.36–48.

21. Конасов В. Б. Международный комитет Красного Креста – Советский Союз: дорогой сотрудничества и конфронтации (1939–1952) / В. Б. Конасов. – М., 1999. – 240 с.

22. Бюньон Ф. Международный комитет Красного Креста и Советский Союз (1917–1991) / Франсуа Бюньон. – М.: Международный Комитет Красного Креста, 2000. – 95 с.

23. Томан И. Россия и Красный Крест (1917–1945) / Иржи Томан. – М.: Международный комитет Красного Креста, 2002. – 104 с.

References

1. Rozhkov M. V. Diyal'nist' Chervonoho Khresta URSR yak ob'yekt radyans'koy istoriografii (1920–1930-ti rr.) / M. V. Rozhkov // Intelihentsiya i vlada. – 2014. – Vyp.30. – S.222–228.

2. Zakharenko K. Pro Chervonyy Khrest / K. Zakharenko. – K.: Medvydav, 1927. – 60 s.

3. Kushnir Ye. A. Osnovni zavdannya Chervonoho Khresta / Ye. A. Kushnir. – K.: TsK UTChKh, 1935. – 16 s.

4. Akodus Ya. I. Kratkyy ocherk istorii Sovetskogo Krasnogo Khresta / Ya. I. Akodus. – M.: Medgiz, 1958. – 127 s.; Barsukov M. I. Krasnyy Krest i Krasnyy Polumesyats SSSR / M. I. Barsukov. – M.: Meditsina, 1946. – 156 s.; Milovidov V. A. Kratkyy obzor deyatelnosti sovetskogo Krasnogo Khresta / V. A. Milovidov. – M.: Medgiz, 1955. – 48 s.; Miterev G. A. 40 let Sovetskogo Krasnogo Khresta / G. A. Miterev. – M.: Gosudarstvennoe izdatelstvo meditsinskoj literatury, 1959. – 97 s.; Finkler Yu. M. Istoriya Krasnogo Khresta i Krasnogo Polumesyatsa SSSR / Yu. M. Finkler. – M.: Medgiz, 1947. – 34 s.

5. Vetrov M. S. Sovetskiy Krasnyy Krest v borbe za mir i druzhbu mezhd narodami / M. S. Vetrov. – M.: Meditsina, 1965. – 56 s.; Miterev G. A. Sovetskiy Krasnyy Krest v borbe za mir i druzhbu mezhd narodami / G. A. Miterev. – M.: Znanie, 1964. – 24 s.; Spasokukotskiy V. N. O vneshney deyatelnosti Sovetskogo Krasnogo Khresta / V. N. Spasokukotskiy. – M.: Meditsina, 1958. – 97 s.

6. 40 let Krasnogo Khresta 1918–1958 / pod red. G. A. Mitereva. – M.: Izd-vo meditsinskoj literatury, 1959. – 224 s.

7. Shershakova E. M., Cherkasskaya L. I. Sovetskie mediki za rubezhom. – M.: Meditsina, 1970. – 24 s.

8. Silishev S. S. Po puti mira i gumanizma / S. S. Silishev. – M.: Meditsina, 1978. – 23 s.

9. Blyshchenko I. P. Shcho take Chervonyy Khrest / I. P. Blyshchenko. – K.: Medytsyna, 1986. – 56 s.

10. Patlazhanova N. N. Sovetskiy Krasnyy Krest: k vozrozhdeniyu nravstvennosti / N. N. Patlazhanova. – M., 1991. – 51 s.

11. Pavlenko V. V. Ukrayins'ko-bolhars'ki vzayemny 1918–1939 rr. / V. V. Pavlenko. – K.: Instytut istoriyi Ukrayiny NAN Ukrayiny, 1995. – 224 s.

12. Danylenko O. Viys'kovopoloneni, internovani y bizhentsi na terytoriyi yevropeys'kykh krayin yak ob'yekt dyplomatychnykh vidnosyn (1919–1923 rr.) / O. Danylenko // Mizhnarodni zv'yazky Ukrayiny: naukovy poshuky i znakhidky. – 2011. – Vyp.20. – S.196–213.

13. Okipnyuk V. Diyal'nist' misiyi Pol's'koho tovarystva Chervonoho Khresta v Ukraini u lystopadi 1919 r. – kvitni 1920 r. / Viktoriya Okipnyuk // Mizhnarodni zv'yazky Ukrayiny: naukovy poshuky i znakhidky. – 2011. – Vyp.20. – S.183–195.

14. Kyrylenko V. Diyal'nist' orhanizatsiyi Ukrayins'koho ta Shvedsk'oho Chervonoho Khresta u pivdennykh oblastyakh Ukrayiny v period holodnykh 1921–1923 rokiv / V. Kyrylenko // Hileya. – 2013. – №77. – S.61–63.

15. Bukryeyev T. B. Borot'ba z dytyachoyu bezprytul'nisty u bezdohlyadnisty u pershiy polovyni 20-kh rokiv XX st. na Pivdni Ukrayiny (za materialamy Khersonshchyny) / T. B. Bukryeyev // Naukovi pratsi istorichnoho fakul'tetu Zaporiz'koho natsional'noho universytetu. – 2015. – Vyp.42. – S.57–62.

16. Zhurba M. A. Etnonatsional'ni ta mizhnarodni aspekty diyal'nosti hromads'kykh ob'yednan' ukrayins'koho sela (20–30 rr. XX st.) / M. A. Zhurba. – K.: Naukovy svet, 2002. – 499 s.

17. Zhurba M. A. Mizhnarodni zv'yazky Ukrayins'koho Chervonoho Khresta: Monohrafiya. – K.: «MP Lesya», 2007. – 212 s.

18. Svystovych S. M. Hromads'ky v ymir sotsialistychnoho eksperymentu v Ukraini (20–30-ti roky XXst.) / S. M. Svystovych. – K.: Varta, 2007. – 565 s.

19. Kramar O. S. Mizhnarodni zv'yazky hromads'kykh ob'yednan' Ukrayiny (20-ti – pochatok 30-kh rokiv XX stolittya: avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.01. Natsional'nyy pedahohichnyy universytet imeni M. P. Drahomanova / Kramar Oleksandr Serhiyovych. – K., 2010. – 20 s.

20. Trudoryanu N. L. Amerikanskiy Krasnyy Krest v SSSR v godiy Velikoy Otechestvennoy voyniy po arhivnyim materialam / N. L. Trudoryanu // Novaya i noveyshaya istoriya. – 2003. – №2. – S.36–48.

21. Konasov V. B. Mezhdunarodnyy komitet Krasnogo Khresta – Sovetskiy Soyuz: dorogoy sotrudnichestva i konfrontatsii (1939–1952) / V. B. Konasov. – M., 1999. – 240 s.

22. Byunon F. Mezhdunarodnyy komitet Krasnogo Khresta i Sovetskiy Soyuz (1917–1991) / Fransua Byunon. – M.: Mezhdunarodnyy Komitet Krasnogo Khresta, 2000. – 95 s.

23. Toman I. Rossiya i Krasnyy Krest (1917–1945) / Irzhi Toman. – M.: Mezhdunarodnyy komitet Krasnogo Khresta, 2002. – 104 s.

Yashchuk O. Yu., graduate student of the history and archeology of the Slavs, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), zholobb@gmail.com

International relations Ukrainian Red Cross: historiographical discourse

The article analyzes the works of researchers Red Cross movement in Ukraine. We obtained and reviewed the main stages of the study of Russian scientists of international relations Ukrainian Red Cross since the inception of the organization in the period of national liberation struggle of 1917–1921 years until now. Attention focuses on the specifics of the study scientists cross-border activities of the public association in the Soviet period of its existence. Also studied the works of foreign scholars dedicated to these issues.

Keywords: Ukrainian Red Cross, international relations, domestic historiography, foreign studies.

Ящук О. Ю., аспирантка кафедри історії та археології славян, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), zholobb@gmail.com

Международные связи украинского Красного Креста: историографический дискурс

Проаналізовані твори дослідників червонокрестного руху в Україні. Виділені та розглянуті основні етапи вивчення отечественними ученими міжнародних зв'язків Українського Червоного Хреста з моменту зародження організації в період національно-освободительної боротьби 1917–1921 років до цих пор. Висхідна увага приділяється особливостям освещення ученими трансграничної діяльності общественного объединения на протяженні советского периода его существования. Також досліджені твори зарубіжних учених, присвячені указаному вопросу.

Ключевые слова: Украинский Красный Крест, международные связи, отечественная историография, зарубежные исследования.
